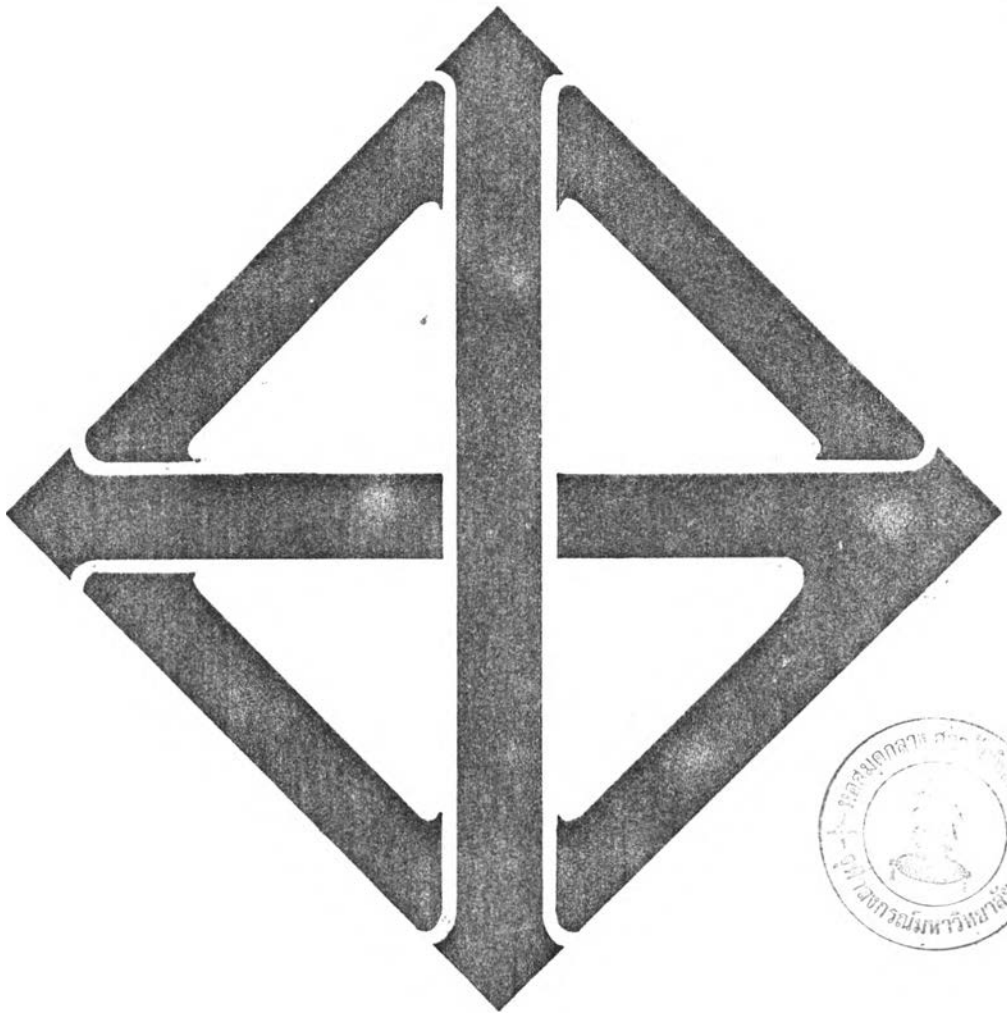

ความเป็นมาของปัญหา

น้ำปลาเป็นเครื่องปรุงรสชนิดหนึ่งที่คนไทยส่วนใหญ่ใช้ปรุงอาหาร บริโภคกันประจำวัน
 ผลิตขึ้นจากการหมักปลาและเกลือ แต่เนื่องจากปลาซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตน้ำปลามีจำนวน
 น้อยลงหาได้ยากและมีราคาสูงขึ้น จึงทำให้ผู้ผลิตคิดหาวิธีลดต้นทุนการผลิตลงโดยใช้วัตถุดิบ
 ชนิดอื่นแทนปลา เช่น ไข่ไก่เกลือผสมสีหรือไข่ไก่บีเอเกอร์ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์พลอยได้จากการผลิต
 ผงชูรสมาทำน้ำปลา หรือแม้กระทั่งผลิตน้ำปลาจากกระดูกสัตว์คิงที่ปรากฏเป็นข่าวทรมาน
 หนังสือพิมพ์หลายครั้ง การกระทำเช่นนี้ถึงแม้จะลดต้นทุนการผลิตลง แต่ไม่ปลอดภัยต่อสุขภาพ
 ของผู้บริโภค รัฐบาลก็มีใต้งานออกประกาศกระทรวงสาธารณสุขให้น้ำปลาเป็น
 อาหารควบคุมเฉพาะ เพื่อควบคุมคุณภาพหรือมาตรฐานของน้ำปลาที่วางจำหน่ายอยู่ตาม
 หองตลาด หากผู้ผลิตรายใดมีใต้งานประกาศนี้ก็จะถูกลงโทษตามกฎหมาย นอกจากนี้
 เพื่อให้ผู้บริโภคได้บริโภคน้ำปลามีคุณภาพ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจึงได้
 ออกเครื่องหมายมาตรฐานเพื่อรับรองคุณภาพน้ำปลา โดยผู้ผลิตเป็นผู้มาขอให้ทางสำนักงาน
 มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมมีรองคุณภาพน้ำปลาของตน สำนักงาน
 มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมก็จะส่งเจ้าหน้าที่ออกไปตรวจโรงงานและเก็บตัวอย่างมา
 วิเคราะห์ หากได้มาตรฐานตามที่สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมกำหนด คณะ
 กรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมก็จะออกใบอนุญาตให้ผู้ผลิตน้ำปลาแสดงเครื่องหมาย
 มาตรฐานซึ่งมีลักษณะดังในแผนภาพที่ 1 หน้า 2 ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ผลิตจะแสดงเครื่องหมาย
 มาตรฐานไว้ในฉลากตราหรือบางรายอาจจะแสดงแยกไว้ทางภาคโดยติดไว้ ณ ที่ใดที่หนึ่ง
 ของภาชนะบรรจุก็ได้ มาตรฐานน้ำปลาที่กำหนดโดยกระทรวงอุตสาหกรรมนี้เรียกว่า
มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมน้ำปลาพื้นเมือง สำหรับมาตรฐานที่กำหนดโดยกระทรวง
 สาธารณสุข และกระทรวงอุตสาหกรรมนี้จะได้อธิบายถึงโดยละเอียดต่อไป การที่กระทรวง

แผนภาพที่ ๑ เครื่องหมายมาตรฐานเพื่อ
แสดงการรับรองคุณภาพ
ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่เข้า
มาตรฐานตามที่กระทรวง
อุตสาหกรรมกำหนด

อุตสาหกรรมเรียกว่า "น้ำปลาพื้นเมือง" เนื่องจากต้องการบ่งชี้ให้ทราบว่า เป็นน้ำปลาที่ผลิตขึ้นในประเทศไทยโดยการ เลียนแบบกรรมวิธีการผลิตของประเทศเวียดนามและลาว มิใช่ น้ำปลาที่ผลิตจากประเทศอื่น เช่น ประเทศลาว เวียดนาม และมาเลเซียแล้วส่งเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย¹

เนื่องจากการผลิตน้ำปลาครั้งหนึ่ง ๆ จะต้องใช้ระยะเวลาในการหมักประมาณ 1 ปี จึงจะเกิดน้ำปลาได้ ทำให้ต้นทุนจมอยู่ในขบวนการผลิตนาน ดังนั้น กรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน จึงได้ศึกษา ค้นคว้าหาทางย่นระยะเวลาในการผลิตน้ำปลาให้สั้นลง เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต และผลิตให้เห็นกับความต้องการในการบริโภคอีกด้วย

ปัจจุบันน้ำปลามีไซ่เป็นสินค้าที่จำหน่ายเฉพาะตลาดภายในประเทศเท่านั้น แต่ ยังส่งออกไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศอีกด้วย ในปี พ.ศ. 2523 สินค้าน้ำปลาได้มำ รายได้เข้าสู่ประเทศประมาณ 67.6 ล้านบาท รัฐบาลได้ส่งเสริมการจำหน่ายน้ำปลา ในต่างประเทศโดยจัดเก็บภาษีการค้าเฉพาะรายได้จากการจำหน่ายน้ำปลาในประเทศ และยกเว้นการ เก็บภาษีการค้าสำหรับยอกจำหน่ายในต่างประเทศ ดังนั้นการผลิตน้ำปลา ให้ได้คุณภาพมาตรฐาน จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้ผลิตต้องคำนึงถึงเสมอไม่ว่าจะเป็นการผลิต น้ำปลาเพื่อจำหน่ายในประเทศหรือส่งไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศโดยต้องรักษาคะแนน ให้ได้มาตรฐานเป็นที่พอใจของผู้บริโภค การที่จะผลิตน้ำปลาให้ได้คุณภาพมาตรฐานย่อมมี ผลกระทบถึงต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นเนื่องจากวัตถุดิบสำคัญที่นำมาผลิตคือปลาสดสูง จึง ทำให้ต้นทุนการผลิตน้ำปลาสูงขึ้น หากผู้ผลิตจะเลี่ยงไปใช้วัตถุดิบอื่นซึ่งมีราคาต่ำกว่าเพื่อ

¹ พิพัฒน์ พันพาไพโร. ผู้อำนวยการ กองวิจัยและพัฒนา กรรมวิธีทางวิทยาศาสตร์. สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2524

เป็นการลดต้นทุนการผลิตน้ำปลาสดก็จะทำให้น้ำปลาที่ผลิตใหม่มีคุณภาพไม่ไดมาตรฐานตามที่รัฐบาลกำหนด จึงน่าที่จะให้มีการศึกษาถึงปัญหาต้นทุนการผลิตน้ำปลาโดยองค์ เพื่อหาวิธีลดต้นทุนการผลิตลง แต่ยังสามารถรักษาคุณภาพน้ำปลาให้คงเดิมอยู่ได้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงกระบวนการผลิตน้ำปลาพื้นเมืองอันเกิดจากการหมักและวิธีควบคุมการผลิตให้ได้คุณภาพมาตรฐานตามที่รัฐบาลกำหนด
2. เพื่อศึกษาถึงการจัดหาวัตถุดิบ ต้นทุนการผลิตและวิธีหาต้นทุนการผลิตน้ำปลาพื้นเมือง
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาต้นทุนการผลิตน้ำปลาพื้นเมือง
4. เพื่อศึกษาถึงปัญหาการจำหน่ายน้ำปลาพื้นเมือง
5. เพื่อศึกษาถึงปัญหาการผลิตอันเกิดจากการควบคุมมาตรฐานน้ำปลาของรัฐบาล
6. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมน้ำปลาพื้นเมือง และเสนอแนะแนวทางแก้ไข

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

จากการศึกษาเรื่องน้ำปลาพื้นเมืองจะช่วยให้เกิดประโยชน์หลายประการดังต่อไปนี้ คือ

1. ช่วยให้ความรู้ถึงกระบวนการผลิตน้ำปลาพื้นเมืองอันเกิดจากการหมักที่ได้มาตรฐานตามที่รัฐบาลกำหนด

2. ช่วยให้การเข้าถึงต้นทุนการผลิตน้ำปลาพื้นเมืองและปัญหาทางด้านการผลิตน้ำปลาพื้นเมือง
3. ช่วยให้การเข้าถึงปัญหาในการผลิตอันเป็นผลกระทบต่อต้นทุน และหาวิธีการลดต้นทุนการผลิตเพื่อให้ผู้บริโภคบริโภคน้ำปลาที่มีคุณภาพดี มีความปลอดภัยในราคาที่ไม่สูงนัก
4. ช่วยให้การเข้าถึงของทางการจำหน่ายน้ำปลา รวมทั้งปัญหาการจำหน่ายน้ำปลาพื้นเมือง และวิธีการแก้ปัญหา
5. ช่วยเผยแพร่ความรู้และรายละเอียดเกี่ยวกับกรรมวิธีการผลิตที่ไคมาครฐานบทบาทของรัฐบาลอันมีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต ปัญหาการผลิตและจำหน่ายน้ำปลาพื้นเมือง สิ่งเหล่านี้จะอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เกี่ยวข้องของกับอุตสาหกรรมนี้ ซึ่งมีทั้งรัฐบาล ผู้ผลิต และผู้บริโภค

วิธีการศึกษาและค้นคว้า

การดำเนินการศึกษาจะใช้วิธีการดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นได้จากการสัมภาษณ์ และประมวลแนวความคิดเห็นจากบุคคลในวงราชการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมนี้ เช่น เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการพลังงาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงพาณิชย์ นอกจากนี้ยังศึกษาโดยการสัมภาษณ์เจ้าของโรงงานน้ำปลาทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 4 โรงงาน ซึ่งเป็นโรงงานในจังหวัดระยอง 2 โรงงาน มีขนาดกำลังผลิต 50,000-150,000 ลิตรต่อปี และ 200,000-500,000 ลิตรต่อปี

เป็นโรงงานในจังหวัดชลบุรี จำนวน 2 โรงงาน มีขนาดกำลังผลิต 1,500,000-
2,000,000 ลิตรต่อปีอีกด้วย

2. ข้อมูลที่ขุดคุ้ยได้ ไต่จากการศึกษาเอกสารอ้างอิงต่าง ๆ ของหน่วยราชการ
และเอกชน ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ บทความ นิตยสาร วารสาร ประกาศ และคำสั่งของ
ทางราชการต่าง ๆ